

1750 : F

1. Besimullerus, Gellertus Christianus : De confusione
2. Cellius, Christoph Ludov : De veritate necessaria Compendii
causae praedictae vicini imponenda
3. Cellius, Christoph Ludov : De delictis, quae jure fami-
liaribus excusantur
4. Cellius, Christoph Ludov : De retentione hypothecae
ab novum debitum non permessa.
5. Cellius, Christoph Ludov : De otii poena et jure magis.
grati in homines otiosos.
6. Cellius, Christoph Ludov : De fructu et affectu negotii
inutilis nullius et imperfecti
- 7^{2^{te}} = Henaccius, Christianus : De joritia filiae in pelen.
De gereda matris contra vitricum statuto We-
senfelsensi haud mutata 2. Impul
8. Heckerus, Joannes Christianus : De curatore forisverum
Vom Schichtmeister.

9. Heiderus, Joannes Christianus: Fura dominiis
incipit
10. ⁹ Miller, Joannes Ford & De commentis elegantiorum
Litterarum in jure natural exemplo Gratii
11. Kreis, Georgius Fredericus: Conjecturam de sensu
legis § pr. D. De servitutibus edictet. . . .
12. Krausius, Georgius Fredericus: Theses quas iam . . .
in doctrina de postulando . . . defendit
13. Krausius, Georgius Fredericus: De fundamento bene-
ficii competentiae fratrum.
14. Krausius, Georgius Fredericus: De actione de recepto
Casum fortuitum non persequente
15. Krausius, Georgius Fredericus: De precario ad certum
tempus dato et l. 12 pr. D. de precario
16. Leyses, Augustinus, a: De principum Germanorum
absoluta potestate leges ferendi

17. Pirrimo, Andreas Florus: De effecta quasi interpellationis seu legalis et extrajudicialis

^{a. b.}
18. Walther, Joannes Georgius: De primis naturalibus jure naturalis fontibus.

19. Weislerus, Joannes Gottlob: Ord. juridici... de cano:
lectores s. p. d. (at Disputationem in uny. Colli-
Friderici Trier invitat)

20. Weislerus, Joannes Gottlob: De homicidio

21. Weidler - Kunat.
1754.

1. Baermannus, Georgius Fridericus: De cano

2. Chlavianus, Emestus Martinus: De liberis promota
vilibus Caesarum.

3. Chlavianus, Emestus Martinus: Jus viduae doctae
an sit merus usus fructus.

4. Crellius, Christoph Ludov: De laudo nuda imprimis
judiciali et legitima.

5. Crellius, Christoph Ludov: De communicatione necessaria
et involuntati.

6. Crollius, Christoph Ludov.; De servitute usque ejusque
benigna interpretatione
7. Crollius, Christoph Ludov.; De peculis personarum in
juris
8. Crollius, Christoph Ludov.; De servitute usque ad certam
modum restrictis
9. Crollius, Christoph Ludov.; De jure jurando supplementario
quod sine probationibus decernitur
10. Crollius, Christoph Ludov.; De debito et hypotheca
conventionali
11. Heublerus, Franciscus Christianus; Positiones de personis
quae cambium dare possunt, vel non.
12. Leypus, Augustinus; de: Foreconventorum in ac ad
Vitebergensium Perdecimus et priores ordinarius: Dispu-
tationem solennem . . . a Christiano Ludov. Heu-
rico Adamo habentem in diebus ipsaque de causa
personarum illanabitionis praefatur

13. Leyser, Augustinus, a : De libero principis et legum promulgationis arbitrio
14. Leyser, Augustinus, a : De privilegiis (privilegiis)
15. Leyser, Augustinus, a : De consensu principis et eo consuetudinis fundamento
16. Leyser, Augustinus, a : Fœrum, qui prægnantibus et puerperis vulgus tentatur . . . publice infamabit et repellat
17. Pitker, Joannes Daniel : De pezo Hedding et Heddingis decali XIII. hæreticis
18. Rivinus, Andreas Florens : De patre vel matris impedi-
tis in personas rerum uxoris vel liberorum factis
repente
19. Rivinus, Andreas Florens : Thesium juris controversi
secundum ordinem pandectarum 138-147 . . . Defen-
det.
20. Rivinus, Andreas Florens : De culpa levisima in pig-
nore a creditore præstanta.
- 21^a Vater

U. ^{l.} Waltherus, James Georgius: De praescriptione
inter liberar gentes

9613
No ~~XXX~~ 33
Q. D. B. V
SPECIMEN INTERPRETATIONIS
IVRIS STATVTARII

DE
IVSTITIA FILIAE
IN PETENDA GERADA MATERNA
CONTRA VITRICVM
STATVTO WEISSENFELSENSI
HAVD MVTATA
1750
76
8

PRÆSIDE
CHRISTIANO HANACCIO

I. V. D
INSTIT. PROF. PVBL. CVRIÆ PROVINC. SCABINATVS
ET FACVLT. IVRID. ASSESSORE ORDINARIO
EIVSDEMQUE H. T. DECANO

CONVICTORII REGIO-ELECTORALIS INSPECTORE
PERPETVO

PATRONO AC PRAECEPTORE SVO
AETATEM VENERANDO

DIE XXVII. APRILIS c1750 CCL
HORIS CONSUVETIS
IN AVDITORIO IVRIDICO
EXAMINI PVBLICO

SUBMITTIT
IOANNES CHRISTIANVS OTTO
DRESENENSIS

VITEMBERGAE. STANNO SCHLOMACHIANO

STROM
BILIA
EIGEN
KUNST

ANWANDUNG

ANWANDUNG
ANWANDUNG

ANWANDUNG

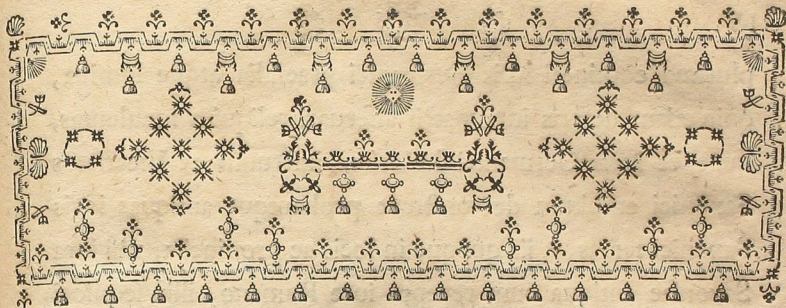
ANWANDUNG

ANWANDUNG

ANWANDUNG

ANWANDUNG

§. I.

*Ius statutarium passim specimina academica
admittit et expectat.*

vs statutarium sui quidem loci limitibus con-
clusum est, et extra portas ciuitatis eiusdemque
lapides finales, *ausser der Stadt: Weichbild*, non
ualet, eamque ob causam uix dignum esse,
uulgo cenferur, quod discatur, in Academiis,
utpote ubi non, nisi elementa iuris, cum uni-
uersalis, tum communis, eiusdemque et peregrini et do-
mestici, uix uero prouincialis, multo minus statutarii, tra-
dere hucdum moris fuit, quod argumentum alias ex insti-
tuto tractauimus.^a Sed uerissimum est, iuribus statutariis
A 2 plu-

^a) In duobus Programmatibus, *de Saxonici
iuris separatim docendi discendique utili-*

*tate ac necessitate, a. 1722. et de Saxonici
iuris, ad artem reuocandi ratione, a. 1726.*

plurima contineri iuris Germanici praesidia atque lumina, quin etiam ueteris iuris patrii asseruari reliquias luculentas, quae et iuris Germanici historiam instruunt et Vicariatus Saxonici ambitum demonstrant probantque antiquas iuris Saxonici terras, ^b iis quoque in locis ac prouinciis, ubi iura Saxoniae antiqua cum recepto iure Romano, illis sequiori aeuo prorsus abrogatis, ^c commutata sunt. Hoc si tibi non sit satis, ad commendandam diligentiam Academicam, statuario iure condignam, pluribus ad asensum commoueri, confidimus, poteris argumentis, e foro pariter, atque scholis, facile collectis. Docetur in his ars interpretandi statuta ^d uariaque fiunt applicationis pericula, non tam uulgariter fictis, quam ueris statutorum exemplis, si modo illorum paullo maior faciliorque, ac sine

sum-

b) Conf. b. GRIBNERVS, de terris iuris Saxonici, Tom. III. Sect. III. Opus. Iur. Publ.

c) Conf. BERGER. in Oecon. Iur. Lib. II. Tit. IV. §. XLIII.

d) In generali hoc argumento multi uersati sunt diligenter, DONAVER, de prudentia interpretandi statuta, MASCARDVS, generali statutorum explicatione, LANFR. DE ORIANO, de interpretatione statutorum, VON HAGEN, de arte interpretandi statuta, FELTZ, de interpretatione sta-

tutorum, GASSER, de brocardico uulgari, statuta ex iure communi esse interpretanda, DE MAIERN, de statutorum conflictu et eorum in exteris ualere, STVGKIVS, de statutis et eorum interpretatione, ZOLLIVS, de praesentia statutorum discrepantium, CRAMERVS, de interpretatione statutorum, FREISLEBEN, de interpretatione statutorum ex iure communi et plures alii, in primis commendari meretur CHRISTIANI GOTTLIEB RICCI zuverlässiger Entwurf von Stadt-Gesetzen, oder Statutis, vornehmlich der Land- Städte, Erf. et Lips. 1740.

funtibus immensis, daretur copia, paulloque diligentius colligerentur statuta, in usum Iurisprudentiae publicum, ac tanta harum rerum paupertate haud premeretur res fere omnis libraria, saepenumero ad quoddam dedecus quoque et iustitiam ipsam sufflaminandam usque. Deinde loquuntur innumera celeberrimorum Ictorum specimina, in enucleandis sciteque explicandis statutis singularibus, edita. ^e Quod si denique ad forum conuertamur, rerumque quotidianarum in Dicasteriis sumus memores, lites affluere crebras, facile animadvertitur, quae uel ipso statutorio iure dubio, uel rixandi libidine, excitantur atque illos, qui de iure solide respondere student, multa detinent cura et cogitatione. Ac tametsi lites, oppido temerariae hic non adeo multum negotii faceßere queant, maiori tamen artis nostrae opera opus est, quoties non tam ex facto, quam iure ipso, dubia emergunt grauiora, quae non sine multo interpretationis legalis apparatu iurisque analogia exactiori tolluntur, ut iusta causae decisio tandem possit obtineri. Haec omnia abunde probant atque euincunt, ius statutarium, idencidem esse contro-

A 3

uer-

^e) STRYKWI, RHETII, LUDOVIGII et plurimorum, quos Bibliothecae indicant iuridicae, in primis b. ZIEGLERI, de portione coniugis superstitis statutaria et uera statuti Vitembergensis interpre-

tatione, cui, ea, qua par est, modestia, lucubratiunculas, de uidua, ex statuto Vitembergensi succedente, ad collationem obligata, a. 1721. subiungere non dubitamus, aliorum secuti institutum.

uersum, ac specimina admittere Academica et expectare. Referre huc, pace ueniaque publica, non dubitamus argumentum praesens, quod, *de iustitia filiae, in petenda gerada materna, contra uiricum, statuto Weissenfelsensi haud mutata, pertractandum nobis sumimus.*

§. II.

Statutum Weissenfelsense, quod ad geradam attinet, exorbitans est, et explanatione indiget.

ETENIM singulare admodum est et omnino exorbitans, quod de Gerada materna, in statutis ciuitatis Leucopetrae, de anno 1662. constitutum legitur: Verstirbt ein Weib, so bleibet dem Manne, wenn er das Bürger-Recht gebührlich gewonnen, und in der Ringmauer sein Domicilium hat, die volle Gerade, jedoch stehet in seinem Willkühr, wenn er sich anderweit verheyrahet, was er seinen mit dem verstorbenen Weibe erzeugten Töchtern von solcher deuoluirten Gerade eignen will. Statutum hoc, siue uerba, siue sententiam, siue rationem eius spectes, tam euidentis ac planum haud censeretur, quin diligenti
qua-

f) Cap. VII. Art. II. Statutum hoc una cum aliis localibus editum est, a GOTHO-

FREDO AVGVSTO HOFFMANNO, Part. II. pag. 107. seq.

quadam indigeat explicatione, materiamque praebeat, opera dignam. Hac eo minus hic superfedere possumus, quo magis ipsius instituti nostri ualde interest, ut ante, quam ad illud propius accedatur, quid sibi uelit contextus ipse, plenissime eruatur.

§. III.

Mors uxoris ciuilibis ius succedendi marito non tribuit, sed naturalis tantum et praesumpta.

STATVTVM nostrum plenam tribuens marito geradam, primum uerbis: stirbt ein Weib, uxoris desiderat mortem, quae et finiat matrimonium, et fundet ius succedendi. Hoc praeter naturalem, ueram, de praesumpta quoque morte secundum leges^s intelligendum est, si modo cogitari possit, de marito, uxori absentis septuagenariae superuixuro, sed forsitan paullo commodius hic quaeritur, de morte ciuili, tali quidem, qua soluitur matrimonium. Huius generis mors ciuilibis, in ingressu in monasterium, agnoscebatur iure Codicis et Nouellarum, tam plene quidem, ut omnia fere, ad exemplum mortui coniugis, alter, in seculo, uti dicitur, rema-

§) MARTIN. NAVRATH, de Vita et morte hominis, Theor. XLVII.

remanens, nancisceretur iura ^b. Verum ius Romanum, hic nimis papizans, ipso iam iure Canonico correctum est ⁱ. Nec attinet hic disputare, de omni reliqua morte civili, quae maxima capitis deminutione efficitur ^k, cum statutum, de morte loquens, de alia, quam naturali, capiendum non sit, nec trahendum ad mortis cuiusdam civilis occasionem. Quare dubitari non potest, quin gerada coniugis, in ban- num declaratae superius et bonorum patientis confiscatio- nem ^l, non ad maritum, ex statuto, sed, iure communi, ad filias aliosque legitimos successores, pertineat ^m.

§. IV.

*Mortis tempore, legitimum adesse debet
matrimonium.*

PORRO uxoris ac mariti, adeoque coniugum, mentio- nem facit statutum, eo quidem consilio, ut matrimo- nium hic requiratur legitimum, et, quod ad finem ui- tae uxoris durauerit fueritque constans et indiuidua uitae

CON-

^b) Leg. 53. §. 3. leg. 56. pr. C. de Episc. et Cler. Nou. 22. Cap. 5.

Disput. de civiliter mortuis.

ⁱ) In Can. Vna sola, Caus. XXXIII. Quaest. V. Conf. BERGER. de legitima mariti, Cap. VI. §. X.

1) §. R. L. I. Art. XXXVIII. SCHILT.

ad Dig. Ex. XXXVIII §. 20. seq. §. 24.

CARFZ. Uchtò: Proc. Tit. XV. Art. V.

^m) Arg. l. 1. §. 2. l. 7. pr. et §. 3. D. de ban-

^k) Leg. 32. D. de R. I. Conf. STRAUSSII

damnat.

consuetudo ⁿ. Sin diuortium uel antea contigerit, uel sententia, post mortem lata, retrotrahatur ad tempus uitae, uel denique separatio a thoro et mensa, iudicis autoritate adfuerit, non prorsus aliena est quaestio, de statutaria successione mariti geradica. Vxorem, adulteram, et dotem et cetera, quae marito attulit, huic cedere debere, expediti esse iuris existimatur ^o. Abrogatum ergo censetur ius prou. sax. ^p geradam tamen suam retinet uxor illa, cum neque rubrum neque nigrum d. Const. ad geradam posse referri. Parum itaque sibi constare uidetur CARPZOVIVS ^q, qui iacturam geradae, inuito quidem iure prou. sax. afferit, hanc uero non tam marito, quam uxoris, adhuc uiuentis, cognatis, sine lege, tribuit. Quod si autem uxor adultera, quoad, post diuortium, uixit, geradam retinuit, statuto nostro haud consentaneum est, ut marito competat successio geradica, ex euidenti statuti ratione, quod tempore mortis matrimonium non amplius adfuerit. Miramur ergo, solidam hanc iuris rationem neglexisse CARPZOVIVM, ^r qui statuta Lipsiense et alia, quae marito uxoris

B ris

ⁿ) §. 1. I. de Pat. pot. l. un. §. 1. D. unde uir et uxor, КОИЛ. de Success. coniug.

P. I. num. 17.

•) Const. XXI. P. IV. ibique CARPZ. Def. I.

^p) Lib. I. Art. V. Lib. III. Art. LXXIV.

^q) Ad dict. Constit. Def. II.

^r) Dict. loc. Def. II. num. 7. 8.

ris praedefunctae geradam delatam uolunt, contra legalem statutorum interpretationem, iusto latius explicans, eadem ad casum quoque prorsus deficientis matrimonii extendit.

§. V.

Separatio a thoro et mensa, quae per iudicis sententiam facta est, marito haud obest.

QVOD denique separationem a thoro et mensa attinet, fueritne uxor, praemortua, pars nocens, an innocens, probe distinguendum est. Si primum, nulla idonea iuris ratio potest inueniri, cur maritus statutoria successione geradica priuandus sit, matrimonii namque praesentia et innocentia mariti iustitiam eius satis euincit. Sin alterum, res admodum dubia uidetur, propter *Constitutionem Elect. Sax. XXVI. Part. III.* quippe quae malitioso coniugis defertori, de quo solum agit, secuta iudiciali a thoro et mensa separatione, statutoriam conseruat successiorem. Ita enim illius uerba: es wäre denn die Ehescheidung zwischen Mann und Weib zu Recht erkannt; seite subtiliterque interpretatur *CARPZOVIVS.* Atque, si generatim

s) Eod. Def. XVII.

ratim uerum, quod omnis huiusmodi temporaria separatio malitiosa semper nitatur desertione, argumentum quoque ualere oporteret generale pro marito, ut hic non, nisi priuata auctoritate a coniuge separatus, repelleretur a successione geradica et reliqua statutaria, minime uero, si separatio ista iudicis staret sententia. Distinctionem hanc legalem, in ardua successionis coniugum materia, uulgo negligi, hic animaduerrere licet, imo sunt, qui, coniugem nocentem, ob hanc separationem, successione fieri statutaria indignum, simpliciter existimant.^a

§. VI.

Fictum matrimonium, aut, si deficiat conscensio thalami, marito non prodest.

NEQVE tandem prodest marito uel quasi, matrimonium quoddam, in fauorem liberorum fictum, qui, praecedentibus sponfalibus publicis, ante eulogiam, morte unius, uel alterius, parentum impeditam, nati sunt, de qua re disponit Decil. Elect. XLIX. parentum uero ipsorum suc-

B 2

cessio-

^a) Excipienda hic uidetur separatio priuata, pendente lite, facta et a iudice prouisionaliter modo approbata, quae, donec sequitur sententia definitiua,

pro priuata habenda est.

ⁿ) STRYCK. de Successione ab intestato, Diff. IV. Cap. I. §. II. B. BEYER. ad Inst. Lib. III. de Success. ab intest. Pos. LXXV. pag. 154.

cessionem mutuam prorsus omittens, in iuris provincialis atque electoralis* regula perstitisse censetur, quae coniugibus ius succedendi statutarium, sine praeuia benedictione sacerdotali atque iusto ordine insecuta thalami consensione, haud largitur, licet ad effectum successionis iuris romani⁷ hac non opus sit consummatione.² Sed paullo maioris dubii quaestio uideretur, an stupratori ex statuto competat successio geradica, si stuprata moriatur, post copulam sacerdotalem, deficiente uero deinceps legitima thori consensione. Negatiuam tuetur sententiam STRYKIVS,^a quod ad successionem coniugum statutariam in genere attinet, dissentit autem BERGERVS,^b his nixus rationibus, quoniam, inquit, *tempus sacerdotalis copulationis in causa fauorabili, fictione iuris, retrahatur ad tempus patrati stupri, ita, ut cohabitatio conubialis atque adeo, quae eam praecedat, consensio thalami tum facta esse intelligatur.* Verum hic neque fictioni, contra formam legis, indulgendum, neque fauori, quem odium, quod subest negotio, uincit maius, minori, aliquid dandum, censemus.

*) L. R. Lib. I. Art. XLV. Lib. III. Art. XLV. Const. XXI. P. III.

nir et uxov, §. 2. BERGER. in Oecon. Lib. II. Tit. IV. §. 42. num. 2.

7) Ex Edict. Praet. unde uir et uxov, conf. Non. CXVII. Cap. V.

a) Ad BRVNEMANNI I. Eccl. Lib. II. Cap. XVII. §. 40.

2) STRYK. in V. Mod. Pand. ad Tit. unde

b) In Oecon. d. I. §. 43. num. 2.

femus. Etenim ius clarum et manifestum est, quod, ad stabiliendam, inter coniuges, successionem statutariam, formaliter, iusto ac decenti ordine, non minus thalami consensionem, atque copulam sacerdotalem, exigit. Deinde, qui stupro, uel anticipato concubitu, leges honestatis et ecclesiasticas uilipendunt ac uiolant, merentur poenam magis, quam fauorem, ac talem quidem, qui, etsi maximo cum aliorum odio ac damno coniunctus, penitus abhorreat a sua, si qua detur, fauorabilium definitione, tamen tam efficax credatur, ut filiolas et sequiores cognatas iure suo geradico ordinario possit excludere.

§. VII.

Sine iure ciuitatis, rite obtento, maritus in geradam uxoris non succedit.

LAUDATAE uero successionis geradicae capax non est maritus, nisi ius ciuitatis rite legitimeque consecutus sit, suumque domicilium intra moenia ciuitatis habeat, per uerba statuti: wenn er das Bürger-Recht gebührllich gewonnen und in der Ringmauer sein Domicilium hat. Est mariti successio ista omnino anomala, quae abrogat ordinariam, adeo-

B 3

que

*) Leg. THOMASIVS, in *Invisprind. Anm. appendice ad Lib. II. pag. 372. seq.*

que rigide exigendum, quod statutum claris postulat verbis. Primum ius ciuitatis, legitime, gebührl^{ich}, obtentum esse oportet, ubi sane nihil eorum remitti, uel omitti, potest, quae lege, statuto, consuetudine, requiruntur. Sunt uero communia, quae huc pertinent, iurandum ciu^{um}, der Bürger: Eyd,^d et certa pecuniae summa, qua soluta, redimitur ius ciuitatis,^e antecedere quoque debet magistratus inquisitio in mores ac uitam actam eius, qui ius ciuitatis ambit, adeoque res, suo ordine et modo causaeque sufficienti cognitione, peragenda est atque expedienda, cumque haec omnia dictae ciuitatis statutis diserte quoque contineantur,^f ubi ita constitutum est: Ein jeder, der in der Ringmauer seine Wohnung hat, auch Aufenthalt, Nahrung und Gewerbe suchen und treiben will, der soll das Bürgerrecht seinen Stande, Vermögen, Handel und Wandel und dem Raths Erkenntniß nach, hinführo gewinnen, dem Rathe Geburts- und Abschieds: Briefe vorlegen, auch gemein Stadtgewöhnlich Bürgerliche Eydes: Pflicht leisten,

d) Hoc argumentum diligentissime pertractat B. LÜD. MENCKEN. in Exerc. de Iure iurando ciu^{um}, vom Bürger: Eyde, Lips. 1687. habita, num. 6. diss. Autoris selectar.

e) MEVIUS, ad Ius Lubec. Lib. II. ad rubr. num. 28. IOANN. EVCHEL. de Iure ciuitatis, Part. post. Cap. I. uerb. ex haec tenus etc.

f) Cap. IX. Art. I. von der Bürger: schaffe

sten und über die Gebühren, so der Rath an Geldern ihnen auferlegen wird, binnen Monatsfrist von Zeit des erlangten Bürgerrechts anzurechnen, einen ledern Cymer, dessen man in Feuers Noth gebrauchen kann, gemeiner Stadt zum besten, machen lassen, auch jährlich gebührliehen Schoß reichen etc. Dubium itaque est nullum, quin, si horum aliquid neglectum sit, statuto Weissenfelsensi, ad stabiliendam mariti successionem geradicam, satis factum esse haud intelligatur, sed, mortua uxore, saluum sit ius cognaticum ordinarium.

§. VIII.

Concessio iuris ciuitatis non est actus uoluntariae iurisdictionis.

POSSUNT itaque hic multa inordinate et illegaliter fieri, uel a marito, geradaepeta, uel a magistratu ipso, quae spem illius omnino fallunt, aut materiam maximi producunt litigii. Varias hic quaestiones, admodum dubias, discussione omnino dignas, occurrunt. In primis illa magni momenti est, an concessio, impetratio, iuris ciuitatis talis sit uoluntariae iurisdictionis actus, qui sua natura id patiat, ut fieri possit pro lubitu, sine ordine iudiciali omnique forma. Dari eiusmodi iurisdictionem uoluntariam,

tariam, uel rectius, licentiosam, merito dubitatur. Re enim paullo curatius pensitata, dubia ac perplexa uidetur uoluntariae iurisdictionis definitio, atque actus, eo uulgo relati, sibi non ubique constant, neque, uti par est, cum definitione conspirant. In uoluntaria iurisdictione respiciendum non esse existimatur, an iudex competens sit, nec ne. ^s Quis uero dubitabit, ius ciuitatis non, nisi a iudice competente, esse impetrandum. Deinde non omnis iurisdictione, quae sine partium est contentione, uoluntaria dici potest, quae, quemadmodum probat tutoris atque curatoris datio, ad iudicem omnino pertinet ordinarium et competentem. ^b Alii, rei conciliandae causa, agnoscunt iurisdictionem uoluntariam, *reductiue* talem, ⁱ si uidelicet iurisdictione exerceatur ad formam iuris legumque ductum. Quod si hoc concesseris, in ciuitatis iuris impetrandi causa, nullam iudici dabis licentiam recedendi a statuto et obseruantia communi, hic in primis, ubi et ciuitatis et totius reipublicae magnopere interest, statusque publicus uehementer postulat, ut ciues constituentur omni

accu-

^s) P. BEYERVS, ad Pand. Tit. de Iurisdic.
Pos. X.

LAVTERBACHIVM, pag. 502.

^b) L. nu. C. ubi pet. tut. uel curat. Decis.
Elect. XXXIX. LIX. BERGER. ad

ⁱ) LYNCKER. in Analect. ad STRVV.

Syntogn. I. C. Tit. de Donat. Thes. X.
pag. 372.

accuratione, quoad fieri potest, ad salutem publicam et regulam communem accommodata. Perficiendum itaque est hoc negotium regulariter in pleno senatu et consueto diurno tempore, quo consul et senatores pro tribunali sedent, in curia ciuitatis, consuli uero soli hanc rem aliter expedire haud licet, sine praescitu et consensu totius senatus. Negandum quidem non est, posse alicui ius ciuitatis, per deputatos senatus, extra locum quoque curiae^k et tempus sessionum ordinarium, conferri, si uidelicet, hoc ita fieri, integro senatui, scienti et approbanti, ob necessitatis aliamque causam, placeat. Sin consul plus iusto sibi sumat, et, neglecta statuti forma, more, modo, tempore et loco inusitato, ac satis praecipitanter, amico impertiri haud dubitet ius ciuitatis, eo quidem consilio, ut hic uxoris, iamiam agonizantis, geradam acquirere, eandemque successoribus aliis legitimis praeripere ualeat, iste, notante iam AHASVERO FRITSCHIO,^l ualde peccat, meritoque dicendum est, ius ciuitatis hoc modo legitime haud esse impetratum, illius potius concessionem nullam omnino habendam. In hunc modum nuperrime, mens. decemb. 1748.

C

in

^k) MENCKEN, d. l. Cap. III. Thef. XVIII.

^l) In Tract. de Consul. ac Senat. peccatis, Concl. III. et XXVI.

in causa contra L. pronunciarunt Domini Scabini Lipsiensis: Daß Beklagter, was ihm zu erweisen nachgelassen, und er sich angemasset, wie recht nicht erwiesen, derowegen derselbe die in dem Urthel fol. 125. seq. bemerkte Specification der Gerade schlechter Dinges zu ediren schuldig, subiunctis his decidendi rationibus: Dieweil nach Beklagters eigenen Zeugens, Klägers Stief-Vaters, D. C. P. Geständniß, ad inter. ar. 6. und Klägers reprobatorial: Zeugens, des damahligen regierenden Bürgermeisters I. G. I. Aussage ad ar. 8. 9. 10. 11. 12. 13. es um Mitternachtzeit, zwischen dem 11. und 12ten April. 1744. gewesen, daß D. V. bey seines verstorbenen Eheweibes tödtlichen Kranckheit, zum Bürgermeister in sein Haus gekommen, ihn, da er schon im Bette gelegen, heraus gepochet, das Bürger-Recht ihm zu ertheilen angesuchet, der Bürgermeister ihn gefragt, deine Frau lebt doch noch? Darauf dieser jenem das Bürger-Recht versprochen, und den Handschlag von ihm angenommen, D. V. aber das Bürger-Geld nicht erleget, noch den gewöhnlichen Reuers ausgestellt, der Bürger-Schein nicht ertheilet worden, inmaßen es des Nachts gewesen, da man solche Sachen nicht expedirte, wie denn gedachter Bürgermeister und Gegenbeweiß: Zeuge I. dieses und ad art. 17. 18. seq. daß er es dem Rathe nicht vorgetragen, sondern nur dem Registratori gesagt,

sagt, wie er den Schein fol. 176. ausfertigen sollte, dagegen
Beklagten 1ster und 2ter Zeuge, zwey Mit-Raths-Verwandte im
Rotul. fol. 300. seq. ad ar. 13. 14. 15. et inter. behaupten, daß der
jedemalige regierende Bürgermeister, im Nahmen des Raths das
Bürger-Recht gebe und verstatte, jedoch, wenn es dem Colle-
gio vorgetragen, und im Beyseyn des Collegii resoluiret worden,
auch diese Sache auf das Rathshaus gehöre, also die an D. P. des
Nachts in dem Privat-Hause, ohne Abstattung der Gebühr und Aus-
stellung des Reuerles, auch ohne vorgegangene gebührende Untersu-
chung, vom Bürgermeister alleine, ohne des Collegii Vorwissen, un-
ternommene Concession vor nichtig zu achten &c. Dahero &c. auch
der daselbst registrirte und auf das falsche Praesuppositum, als
ob D. P. das Bürger-Recht rechtsbeständig erlanget habe,
gegründete Vergleich, indem Beklagter nach Maßgebung des
Urtheils fol. 126. daß der Stiefvater, oftgedachter D. P. das Bür-
ger-Recht zu rechter Zeit gebührend erlanget, und dahero der Suc-
cession in die Gerade fähig worden, anderer Gestalt und besser,
als damahls geschehen, nicht erwiesen, nicht bestehet &c. Sed,
interposita leutatione, ab hac sententia postea discessit
Ord. ICtor. Lips. his motus rationibus: Diemeil &c. Senatus
erwehntem D. P. per Consulem das Bürger-Recht versprochen,
dieses nach denen Statutis der Stadt N. marito successionem

in geradam zueignet *ic*. Hiernächst der Act. sub n. 72. fol. 176. ausgestellte Bürger: Schein, wie D. P. das Bürger: Recht in N. am 11. April. 1744. gebührend erhalten, das gerichtliche Attestat fol. 97. sub n. 2. wie dazumahl seine Ehefrau noch wirklich gelebet, mit mehreren besaget, dieses ebenermassen die eyndlich abgehörten Zeugen in ihren Depositionibus etc. behaupten, und wenn schon P. tempore nocturno * das Bürger: Geld sofort nicht erleget, noch den gewöhnlichen Reuers sogleich vollzogen, der Bürgermeister, ohne Zuziehung einiger andern Membrorum Collegii, die Iura civium D. P. ertheilet, solches dennoch der Gültigkeit der Concession iuris civitatis nicht entgegen stehet, maßen *Actus uoluntariae iurisdictionis* zu jeder Zeit, auch in Aedibus priuatis, und ohne Zuziehung eines Actuarii, oder anderer Membrorum Ordinis Senatorii, unternommen werden können, über dieses die Erlegung des Bürger: Geldes, unbeschadet des Bürger: Rechts, auf eine gewisse Zeit, oder wohl gänzlich, erlassen werden mag *ic*.

§. IX.

* Sed legantur SCHWENDENDÖERFFERI
Disp. de Iure noctis, Lips. 1678. habita,
Cap. IV. et V. ROMANI Progr. de Ne-
gotiis, quae nocte fieri possunt, uel non.

Lips. 1731. CRVSIVS, de Nocte et nocturnis officiis, ZAVNSCHLEIFFER. de Iure noctis, et in primis POLYDOR. RIPA, de Nocturno tempore.

§. IX.

*Praeterea, quod statuto exacte satis fieri debeat,
ipsius quoque uxoris consensu opus esse
uidentur.*

NOSTRVM hic non est, neque institutum praesens patitur, ut utriusque Collegii, inter sese hic dissentientis, examinandis rationibus diutius immoremur, hoc tamen non possumus non submonere, consulis factum commemoratum, quemadmodum iam supra astruximus, uoluntariae iurisdictionis indole ac uirtute tegi ac defendi haud posse. Deinde, sola consulis promissione, ius ciuitatis ipsum tam plene ac perfecte iam collatum non uidentur, quemadmodum statuti uerba: *gebührlich gewonnen; desiderant, nec ius ciuicum praesentis stipulata manu, quae nocturno accessit negotio, defectus statuti suppletur, quando iusiurandum, quod, propter salutem publicam, alioquin non potest remitti,* pro forma necessarium est, cui ergo aliud quippiam surrogare non licet. Causae quoque cognitio non debet omitti, boni publici causa, ne indignus recipiatur in ciuium numerum, uerum etiam cauendum, ne ius ciuitatis, uel anxie petatum, uel inconsiderate datum,

C 3

in

*) MENCKEN. *diff. loc. Cap. III. §. 2.*

in aliorum, et ipsius forte magistratus, postea uergat damnum ac detrimentum. Iustae sanae, quae hic iniiciantur, remorae haud facile defuturae sunt, si modo casus pro amico haud arrideat. ⁿ Examinari hic in primis meretur quaestio, an maritus, imprudente et inuita uxore, eam tantum ob causam ciuis fieri possit oppidanus, ut uxoris geradam aucupetur, quae alioquin ad filias et reliquas uxoris cognatas pertineret. Vxor, consilii et machinationis maritalis ignara, dum uiuit, geradam, post obitum, ad filias, ad matrem, ad sorores, uel reliquas cognatas, deuolutum iri, credit, in gratiam illarum, quod, si libet, licet, inter uiuos, non disponit, decedit tandem, ignorans, quod ciuis sit oppidani coniux facta, et, quod filiabus, aut reliquis suis cognatis, quibus tamen et ipsa et ius prouinciale bene cupiebat, erepta sit gerada. Haec remoueat dubia maritus, rerum suarum satis callide fatagens, uel alius iustitiae dubiae moderator, ac statutarii iuris interpres.

§. X.

ⁿ) De quo argumento agit Б. ПОЗН. in *Disp. de permissa iudicis sententia gratuita.*

§. X.

*Ius ciuitatis coniunctum esse debet cum domicilio
in urbe, ergo suburbani et Pfalburgeri statuti
non sunt capaces, nisi hi referantur
ad urbem.*

DEBET denique ius ciuitatis, legitime obtentum, con-
iunctum esse cum domicilio, ipsa in urbe, neque eo-
rum unum solum sufficit, sine altero, nec prodest ius in-
colatus, ° ciuitatis iuri alioquin secundum. Ita enim porro
disponitur in statuto: ^p Ist der Mann nicht Bürger, gleich-
wohl aber Incola, und des Raths Jurisdiction unterworfen,
oder das Weib stirbt nach dem Manne, wenn er gleich Bürger
gewesen, so fällt auf solchen des Weibes Todes Fall die volle
Gerade dem Rathe, oder Stadt Gerichten, in Mangelung der
Mittel in der Ringmauer u. anheim. Colligitur inde, in hac,
quemadmodum in omnibus fere Germaniae ciuitatibus, non
eadem facilitate fieri ciues, atque olim, qui modo in orbe
romano fuerint, ex Constitutione Imperatoris ANTO-
NINI, ^q ciues romani efficiebantur. Vtrumque non sine
optima

o) De quo legatur IOSEPH. PH. EL-
VERTI *Disput. de Iure incolarum, et*
IO. RICHT. MALCOMESII *de Incolis.*

p) *Art. III.*

q) *L. 17. D. de Stat. hom.*

optima ratione ciuili, in Latio quidem, ut ciues, Imperii fulcra ac robora, auferentur, in Germania uero, ut nanciscantur ciuitates, probae uitae ac probatae fidei ciues reditusque auctiores. Deinde, ad effectum successione generatae, domicilio opus est, intra moenia ciuitatis, nam extra illa, ciues non intelliguntur, trito prouerbio, burgarios et rusticos solis distingui muris, germanice: Bürger und Bauern scheidet nichts, als die Mauern.* Quare ab ista successione, ui statuti nostri, excluduntur, praeter ciuitatis incolae, Schutz-Verwandten, etiam suburbani, et forsitan quoque Pfälburgeri. Istis namque obstant uerba statuti, et sunt quoque ipsi, communi fere Germaniae usu, paullo inferioris conditionis, et, praeter burgenses, munera nonnulla uiliora subire solent, ita u. g. hic Vitembergae, suburbani, formato coniunctis hastis circulo, comitatum delinquentium, ad supplicium ducendorum, tuentur, et quae sunt plura officiorum, praestationum, et iurium genera, quibus distinguuntur suburbani a ciuibus oppidanis. Haec tamen omnia illorum famae et existimationi nullo modo detrahunt, quod olim forte creditum est, si suburbano-rum origo uocetur in memoriam, et legatur Witichindus

Cor-

* Vid. HERTIVS, in *Opusc. Tom. III. pag. 607. Paroemia X.*

Corbeiensis, qui de Henrico, uulgo Aucepe, plurimarum urbium in Germania, praecipue in Saxonía, autore, commemorat, quod ille fures, latrones, remissa poena, in suburbiis subsistere iusserit, prudentissimo consilio, ut ciuitates, in primis Merseburgensis, mox irruentibus Hunnis, eo fortius possint resistere. Quod ad Pfalburgeros attinet, mirifice disputatur, occasione A. B. quinam proprie tales sint. Assumamus uero, uti par est, ex legibus patriis, Pfalburgeros in suburbiis habitare, sine propriis laribus, et uera esse Pfalburgeros, Häuser, Haus-Genossen, synonyma, atque a reliquis distingui, quod suburbani propria habeant domicilia in suburbiis. Sed cuiusuis ciuitatis usus, receptus, optimus interpret, passim Pfalburgeros etiam intra ciuitatis moenia agnoscit, qui tum ueri sunt ciues, possessionibus licet propriis careant, quod hic Vitembergae obtinet, inde Pfahl-Bürger-Schoß, Pfahl-Bürger-Pfennige &c. Cum itaque in statuto Weissenfelsensi tantum domicilium, non uero eiusdem proprietatis re-

D

quira-

5) In *Annal. Saxon.* apud MEIBOM. p. 643.

1) Tit. XVIII.

2) Leg. B. BEYER. in *Iure Germ. Lib. I.*
Cap. XII. Pos. XXI. seq.

3) *Policey- und Kleider-Ordn.* de a. 1612.

fol. 1463. C. A. I. ibi: Dorstädter, so eigene Häuser haben, und die Pfahl-Bürger, so außer der Stadt wohnen.

Add. *Resol. Gran. de a. 1662. Tit. II.*

§. 27.

quiratur, Pfalburgeri, nisi in ista ciuitate ad suburbanos referantur, sine dubio eandem habent iuris ciuici usuram.

§. XI.

Statutum marito simpliciter tribuit geradam, etiam, si filiae adsint, cum defuncta uxore generatae.

AD maritum tandem, iuxta statutum habilem, deuoluitur plena uxoris praedefunctae gerada, filiabus quidem a materna prorsus exclusis. Hoc, duplici, quod subministrat statutum, argumento, satis sufficienterque euincere licet. Primum enim marito plena gerada absolute tribuitur, nulla filiarum facta mentione, nulloque illis reseruato iure. Deinde, ne quid omissum esse uideatur, quod ex iure supplendum sit communi, statuti mens atque sententia, filias a materna gerada submouens, subiuncta alia dispositione, in patris uidelicet, ad secunda progredientis uota, arbitrio positum esse, quid geradae attribuere uelit filiabus primi matrimonii, aperte confirmatur, et extra dubium ponitur. Minus ergo recte dicti statuti sententiam cepisse uidetur BARTHIVS,²⁾ dum scribit: Also

erbet

2) Im ausführlichen Berichte von der Gerade, Cap. II. §. 22.

erbet auch nach den Weissenfelsischen Statuten ein Mann seines verstorbenen Eheweibes Gerade, wenn keine Tochter vorhanden. Erroneam hanc sententiam pluribus refellere non attinet. Verum ad institutum paullo propius accedentes, duo nunc tractabimus argumenta, quae ad rem ipsam omnino spectant. Primum commonstrandum est, statutum nostrum conceptum esse, atque loqui tantum, de uxore, uel maritum solum, uel simul filias, cum illo prognatas, post obitum, relinquente. Si maritus solus adsit, ipsi quoque soli uindicanda est gerada, remotis reliquis cognatis, si simul adsint filiae, gerada materna cedit quidem quoque patri, salua tamen ceteroquin huius obligatio, cum naturalis, tum ciuilis manet, filias suas pro facultatibus suis, suaeque dignitatis ratione, et alendi et elocandi. Horum primum res geradicas necessarias, alterum uero geradam bene instructam, si uel maxime dos aliqua non detur, iure perfecto postulat a patre. Geradam ergo maternam deferri patri, filiae aequo eo magis ferre possunt animo, cum sciant, unde postea expectent geradam sufficientem et congruam, cum ad necessitatem quotidianam, tum, affulgente nubendi occasione.

§. XII.

Aequum est statutum et prudentiae plenum.

QVARE non solum omnis hic abest iniquitas, sed statutum quoque ipsum singulari potius iustitiae pariter atque prudentiae laude dignum censetur, propterea, quod geradam filiabus non tam aufert, quam a patre tantum ea, quae par est, reuerentia et fiducia, praestolari easdem iubet. Prudenti hac dispositione statutaria, omnis praeceditur multarum litium occasio, inter patrem et filias, quae si uel ipsae nubunt, uel pater secundas eligit nuptias, maritis, aduocatis et curatoribus autoribus suasoribusque, patrem, geradae maternae causa, saepe numero lite pulsare haud uerentur, sibi que, contra nouercam, prospicere student. Deinde iur. prou.² integra ac plena gerada pertinet ad filias et reliquas cognatas, nihilo eiusdem patri, uiduo, relicto, neque distinguitur, num ex mariti, an defunctae uxoris, bonis, gerada fuerit comparata. Hac filiabus, aut cognatis, restituta gerada plena, mox persentiscit uiduus, quantum bonis suis decefferit. Res geradicae tradendae sunt filiarum tutoribus, uel curatoribus, qui illas, in futurum usum, aut interitum, asseruant. Contra ea, pater, in secundo
matri-

²) L. R. Lib. I. Art. V. et XXXI.

matrimonio, uel sine illo, nouis sumtibus, oeconomica necessitate id postulante, comparare debet res eius generis alias. Patrimonio eius ualde minuto, non potest non maximum inde resultare detrimentum in oeconomiam familiamque. Haec uero omnia incommoda, statuti, antea laudati, prouisione, a patre ac familia prudenter remota intelliguntur.

§. XIII.

Ex hac tamen, quae ad patrem deuoluitur, gerada, liberorum legitima supplenda est.

AC TANDEM, ne quid superesse uideatur, quod statuti iustitiam et aequitatem dubiam reddere possit, porro hic monendum est, hanc patris acquisitionem geradicam non, nisi salua liberorum, filiorum filiarumque legitima, intelligi. Secus enim statutum nostrum interpretari, ius fasque non patitur. Hoc, quod ad filias attinet, omni caret dubio, si modo argumentum, quod ex Const. Elect. III. P. III. suppetit, legitime eruatur. Secundum hanc legem, geradam maternam filiae computare debent in legitimam, quoties haec laesa uidetur, mariti, siue patris, successione mobiliari. Quidni etiam idem, patre solo

geradam, una cum reliquis mobilibus, sibi acquirente, filiarumque penitus excludente, iustum esset aequumque. Iniquissimum sane foret, si gerada, ad maritum deuoluenda, uniuersis defunctae bonis subduceretur, atque ad computandam legitimam pertinere haud deberet. Etenim exulat hic mariti fauor, quem fingunt magis, quam legum autoritate iurisque patrii analogia probant, ^a siquidem hic non sermo est, de supplenda legitima ex bonis mobilibus, sed geradicis, ad maritum quoque, ui statuti, pertinentibus, ubi certe fauor legitimae et iuris filiarum geradici ordinarii merito maior habeatur, quam patris, beneficio statuti, geradam, cum reliquis mobilibus, capientis. Neque geradicae successioni maritali idem fauor potest tribui, atque successioni mobiliari, si quis hic detur fauor, ultra mariti legitimam ^b extensus. Quod si uero, filiorum legitimam suppleri, conueniat, docentibus CARPZOVIO ^c aliisque, filiis legitima, de gerada materna, non debetur, quoniam illis hic nulla competit successio ordinaria. Sed haec CARPZOVII opinio censuram ferre non uidetur, si modo consideretur, quaestionem hic non esse, de uniuersali ac plena,

^a) CARPZ. P. III. Conf. XI. Def. II. III.

succedente, 1746. habita, §. 6. seq.

^b) Conf. Disp. de Matre filiae una cum genere

^c) Part. III. Conf. XII. Def. II.

na, sed minus plena successione, siue de legitimaie legali parte quota, ubi certi iuris est, ut haec, si opus sit, cum e rebus geradicis, tum ceteris mobilibus, suppleatur. Deinde sexus ratio, quae filios, iure communi a successione arceat geradica, per statutum tam efficaciter sublata esse censetur, ut, extincta, per mortem coniugis, qualitate geradica, res alioquin huc spectantes, ad communem mobilium sortem reductae uideantur, quae deinceps, paternae acquisitionis exemplo, communi hereditatis iure, ad utriusque sexus liberos peraeque pertineant, nisi antea in possessionem femineam, iusto titulo ac modo, peruenerint.

§. XIV.

*Geradica uitrici successio, statuto Weissenfelsensi,
contra priuignam sustineri nequit.*

STATVTO nostro commentario quodam breuiter illustrato, eiusque uera mente ac sententia, uerborum rationumque ope, eruta, uiaque ad caput causae praemunita, id nunc potissimum agendum restat, ut iustitiam filiae, geradam maternam, contra uitricum, sibi uindicantis, plenissime asseramus, omnique liberemus subdubitatione. Statutum, saepius com-
memo-

memoratum, non, nisi de illa loqui defuncta uxore, quae uel plane nullas, uel tantum, cum superstite marito generatas, reliquit filias. Conficitur inde euidens, et, uti persuasum habemus, omni exceptione maius argumentum, contra uitricum. Si enim alter existimetur, et uim inferre uerbis statuti, et a communibus legalis interpretationis regulis ac principiis discedere, quin etiam statutum ipsum, ueram et singularem aequitatis ac prudentiae ciuilis laudem et commendationem sustinens, ad summam, sine exemplo, torquere iniquitatem, placeat, necesse est. Facile quidem concedimus, statuta, generatim loquentia, generatim quoque ualere, nullasque admittere restrictiones, statuti uerbis et rationibus occultas. Sed hoc quoque uerissimum est, quod statutarii iuris interpretes celeberrimi ad unum omnes, uno quasi ore, affirmant, statuta localia, quandoquidem, illa a iure prouinciali atque communi deflectere, animaduertitur, strictissimae esse interpretationis. Verbis hic uti liceat b. ZIEGLERI, cum aliis concorditer sentientis, loquentis. *Tenendum omnino est, inquit ille, statuta esse strictissimi iuris, eorumque uerbis tenaciter inhaerendum esse, nec illa restringere, nec ampliare licere. Et propterea, quod statutum disertis uerbis ac certa demonstratione non dicit, id nec nos dicere, uel per*
subau-

subauditos ac tacitos intellectus, supplere oportet. Tantum enim disponunt, quantum uerbis expressis loquuntur, et non ultra, nec licitum est, quicquam eis addere, uel diminuire. Haec omnia si ad causae nostrae commodum transferantur, in aprico est, uiricum, uera ac genuina statuti sententia, a successione praedefunctae coniugis geradica, prorsus ac omnino proturbari, e contrario, compriugnae iustitiam in uado esse, atque in tuto collocatam.

§. XV.

Iustitia filiae, priuignae, contra uiricum cum statuto ipso, tum iuris rationibus, euieta.

ANTE uero, quam hic pro filia contra uiricum, proferrantur plura, status controuersiae recte formandus est et figendus, omneque id, quod dubio carere existimatur, seponendum. Nihil uero dubii id habere uiderur, quod, uigore statuti, gerada integra ad maritum omnino pertineat, si decesserit uxor, filiabus relictis nullis, ubi proxima quoque uxoris cognatae, imo, his deficientibus, ipse fiscus senatus excluduntur. Sin adsint filiae primi uel secundi matrimonii, uel ex utroque simul, primi tantum filiae lite cum uirico implicari possunt. Quomocunque enim matrimonii conditio id ferat, ius patris naturalis, per statutum,
E
fortius

fortius est, quam filiarum, uitrici autem contra priuignas plane nullum, sed harum iusticia petendi geradam maternam, iure prouinciali et communi innixa, stabilis manet atque firma, donec, quod ad priuignas attinet, abrogatio, in fauorem uitrici, diserto docetur statuto. At enim uero legatur ac relegatur centies statutum nostrum, excutiatu eius sententia atque ad rationem, omnis interpretationis animam, exquiratur quam diligentissime, altum ubique deprehenditur, in statuto, de uitrico, cum priuigna concurrente, silentium. Neque est, ut generali in illo occurrenti coniugum mentioni, pro uitrico, aliquid tribuatur, quoniam illa generalis locutio, in marito solo superstite, patreque naturali cum filia concurrente, iam satis efficax censenda est, ad sustinendam istam locutionem. Hanc uero si tam uagam putares, quae ad uitricum quoque producenda sit, uiolenta merito haec foret interpretandi ratio, ab omnibus artis nostrae regulis abhorrens. Etenim uerborum contextus omnino urget, ut ne iisdem, sponte fluentibus et mutua inter sese relatione coniunctis, uerbis aliena immisceantur, ac talia quidem, quae statutum ipsum manifesta dehonestarent iniquitate. Consideres, quaesumus, statuti uerba, eorumque compaginem, oculisque ipsis, ni graue est, utare interpretibus,

bus, confidimus, haud negaueris, maritum in statuto generatim nominatum, eundem deinceps esse, qui geradae, prout libet, daturus sit aliquid filiabus suis, e defuncta susceptis uxore. Verba statuti: Stirbt ein Weib, so bleibet dem Manne *ic.* die volle Gerade, jedoch stehet in seiner Willkühr, wenn er sich anderweit verheyraethet, was er seinen mit dem verstorbenen Weibe erzeugten Töchtern von solcher deuoluirten Gerade eigenen will; sic, quasi in disco solis posita sint, haud clariora esse posse, crediderimus. Quot enim hic leguntur uerba, tot, contra uiricum, excidisse uidentur argumenta, quorum omnia ac singula iuris rationibus, non tam solícite ac dubie, ut plerumque fit, elicitis, longequé petitis, quam in ipso statuto luculenter expressis, nituntur optime. Horum iam supra stitimus summam roburque, in patris naturalis obligatione alendi elocandique filias suas, cum naturali, tum ciuili, posuimus, quo uero iuris uinculo uiricus haud tenetur, neque, priuignis, perpetuam geradae maternae iacturam, liberalitate quadam unquam illum resarciturum esse, credendum est. Etenim eiusdem odii, quam amoris, frequentiora esse solent in priuignos documenta. Haec itaque omnia cum sint uerissima, priuignae quoque nihil siue geradae maternae, si-

ue hereditatis, iure quidem perfecto, possunt expectare a uitrico, huius certe conditio multo foret melior, quam ipsius patris naturalis, quippe qui, ad alendas elocandasque filias, naturali pariter, ac ciuili, iure obstrictus est. Quare uitricus, hoc iuris uinculo immunis, geradam caperet, titulo nimis lucratiuo, ac sine omni onere isto, quod patri incumbit naturali, potissimumque tuetur statuti iusticiam, a uitrico alienissimam.

§. XVI.

Longe fauorabilior causa est geradica, pro priuignis, quam uitrico.

SYMMAE tandem quoque aequitatis omnino est, ut faueatur filiabus, in causa geradae, contra uitricum, propter ea, quod gerada ipsa duplici nitatur singularis cuiusdam fauoris fundamento firmissimo. Horum unum, ipsius geradae origine, demonstrarunt maiores, aequalitatis, filios inter ac filias, studiosi, dum, introducta gerada, filias fieri uoluerunt aequales filiis, rerum expeditoriarum heredibus. ^d Alterum matrimonii promouendi continetur causa

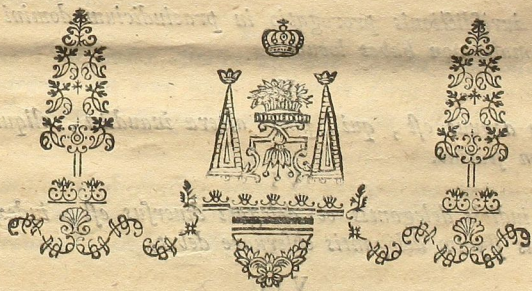
^d) Comparata, si libet, quod diximus, in *neuo succedente*, §. III. seq. *Disputat. de Matre filiae una cum ge-*

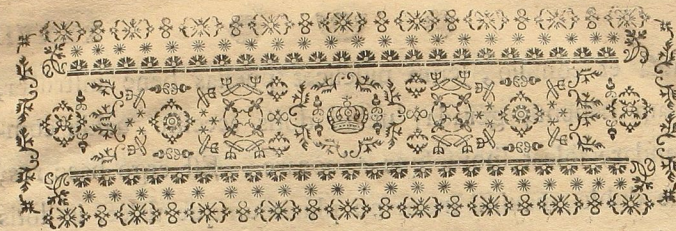

causa et consilio, cum uidelicet puellas bene instructa, quam habent, gerada, ueluti dotis accessio, ualde commendare soleat sponsofque aduocare. Est ergo haec res, sine dubio, maximi momenti plurimumque ualet, in dotis pariter, atque geradae conseruandae, causa. Sed, inquis, maritus, suo quoque condignus est fauore, in successione sua mobiliari, quam, cum reliquis successione commodis, amplificare, sexus nostri forsitan interest. Verum haec talia, cum uix iusti speciem quandam prae se ferant, copiosius remouere, merito superfedemus.

TANTVM

COROLLARIA

I

Imperium merum, uel iurisdictio alta, non semper et ubique iure magistratus competit.

II

Imperium mixtum non est species iurisditionis.

III

Ciuitas aliqua Schriftsassa esse, et exercitium iurisditionis in illa, praefecturae, in qua sita est, competere potest.

IV

Spontanea iurisditionis prorogatio in praecudicium domini iurisdictionalis non habet locum.

V

Iudex non aequus est, qui, parte altera inaudita, aliquid aequum statuit.

VI

Si stylus iudicis delegantis et delegati diuersus est, iudex delegatus stylum delegantis obseruare debet.

VII

Iudex audientiam, suae cognitionem defensionalium, uel exceptionum, denegans et ad ulteriora executiue procedens, litem suam facit.

VIII

VIII

Quaeritur: An iudex, saluum conductum indulgens, inquisitum ad audiendam sententiam, quae poenam corporis afflictivam continet, non citatum, neque contumacem, ob metum fugae in vinculis detinere possit? Resp. Neg. cum limitatione et adiecta cautela.

IX

Ordini Advocatorum non est opprobrio, dum dicitur, illum scire omnia mundi mala.

X

Advocato, minori XXI. uel XXV. annis, restitutio in integrum competit, si, se in negotio gesto laesum, probat.

XI

Fraudes et fallacias, contra adversarium, adhibere, etiam in bona causa, illicitum est.

XII

Quaeritur: An unusquisque, refectionem aedium combustarum suscipiens, pro lubitu aedificare possit? Resp. Affirm. cum limitatione.

XIII

Quaeritur: Si aedes dotales incendio fuerint consumtae, num maritus, an uero uxor, damnum ferre teneatur? Resp. affirmando et negando, utrumque cum distinctione.

XIV

Quaeritur: An ususfructus alicui in aedificio quodam constitutus, si hoc incendio absunitur, ita pereat, ut ne quidem in area perduret? Resp. Affirm. cum distinctione.

XV

Quaeritur: An ius praedationis, quod creditori mutui, in aedificationem aedium dati, competit, bis exburntis, etiam in area subsistat? Resp. Neg.

XVI

XVI

*Quaeritur: Quomodo uerba l. 8. pr. ff. quibus mod. pign. etc. Re
extincta, pignus hypothecae perit, aedibus combustis, uel,
si aedes per motum terrae diuantur, interpretanda? Resp.
cum distinctione.*

XVII

*Quaeritur: An in subbationibus publicis emptor, relicta decima
parte pretii, poenitere atque a contractu subbationis re-
silire possit; ideoque iudex, uel potius creditores, quorum
intereſt, hoc lucro simpliciter contenti esse debeant, et, no-
uam instituere subbationem, teneantur? Resp. cum di-
stinctione.*

XVIII

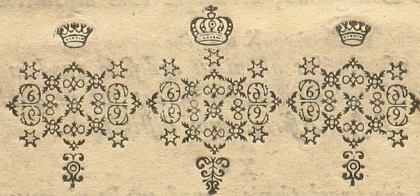
*Notario hodie, quosuis actus uoluntariae iurisdictionis exercere,
non licet.*

XIX

*Quaeritur: An depositio testium, a Notario examinatorum, ple-
nam fidem iudici faciat? Neg.*

XX

Notarius errorem corrigere potest.

Wittenberg, Diss; 1750

f

Sb.

VD 18

9613

~~No. 33~~

Q. D. B. V
SPECIMEN INTERPRETATIONIS
IVRIS STATVTARII
DE

1750

76

8

IVSTITIA FILIAE
IN PETENDA GERADA MATERNA
CONTRA VITRICVM
STATVTO WEISSENFELSENSI
HAVD MVTATA

PRAESIDE
CHRISTIANO HANACCIO

I. V. D

INSTIT. PROF. PVBL. CVRIAE PROVINC. SCABINATVS
ET FACVLT. IVRID. ASSESSORE ORDINARIO
EIVSDEMQVE H. T. DECANO

CONVICTORII REGIO-ELECTORALIS INSPECTORE
PERPETVO

PATRONO AC PRAECEPTORE SVO
AETATEM VENERANDO

DIE XXVII. APRILIS MDCCCLXXVII
HORIS CONSVETIS

IN AVDITORIO IVRIDICO
EXAMINI PVBLICO

SVBMITTIT

IOANNES CHRISTIANVS OTTO
DRESENENSIS

VITEMBERGAE. STANNO SCHLOMACHIANO

